Talouden säästöpaketti - Tikkalan koulun johtamisjärjestelyt

Kunnanhallitus 03.06.2024 § 124

Tohmajärven kunnanvaltuusto on kokouksessaan 19.2.2024/Pykälä 5 päättänyt käynnistää toimet Tohmajärven kunnan talouden sopeuttamiseksi. Talouden seurantaa on tehostettu entisestään alkuvuodesta perustamalla nimetyistä tilivelvollisista viranhaltijoista kokoonpano, joka seuraa kunnan talouden toteutumaa kuukausittain. Kokoonpanoon kuuluu toimialajohtajat, talouspäällikkö, Maiju Lassilan koulun ja Tohmajärven lukion rehtori sekä varhaiskasvatus päällikkö. Tämän lisäksi vuoden 2024 alusta asti on kokoontunut luottamushenkilöistä koostuva kokoonpano, joka on linjannut keinoja viranhaltijoiden selvitysten pohjalta Tohmajärven kunnan talouden sopeuttamiseksi. Tavoitteena on saattaa kunnan tulos tulevina vuosina ylijäämäiselle uralle. Kunnanhallituksen jäsenistä, valtuuston puheenjohtajistosta, valtuustoryhmien- ja lautakunnan puheenjohtajista koostuva ryhmä on kokoontunut kaksi kertaa 22.1. ja 20.5. Tammikuussa käytiin läpi keinoja talouden tasapainottamiseksi ja sovittiin mm. yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämisestä. Toukokuun tapaamisessa käytiin läpi yhteistoimintaneuvotteluissa päätetyt toimenpiteet ja keskusteltiin säästötoimista vuosille 2025 – 2027.

Taustaa talouden sopeuttamisen tarpeellisuudelle ja aiemmin tehdyt toimenpiteet taloudellisen aseman parantamiseksi

Tämän vuoden talousarvio on hieman yli puoli miljoonaa euroa alijäämäinen, vaikka kuluja on karsittu vuoden 2023 talousarviosta noin miljoonan euron verran, kun huomioidaan Sivistyskeskus Ahjon nousevat leasingmaksun korkokustannukset. Lähes kaikissa Suomen kunnissa valtionosuudet tulevat laskemaan edellisestä vuodesta ja kuntataloutta tulee pystyä sopeuttamaan tuleville vuosille.

Kulujen karsiminen on ollut merkittävää, kun huomioidaan, että koko Tohmajärven kunnan toimintakulut ovat olleet vuonna 2023 noin 23.600.000 euroa. Kunnassa on tehty muutaman edellisen vuoden aikana taloutta pitkässä juoksussa parantavia toimenpiteitä. Tohmajärven kunnan kiinteistömassaa on vähennetty vuodesta 2020 vuoteen 2024 noin 10.000 m2. Vanha Tietäväisen koulukeskus on alaskirjattu kunnan taseesta ja kaksi rakennuskokonaisuutta Tietäväiseltä on saatu myytyä uusien yritysten käyttöön, jotka toimivat nyt paikkakunnalla. Henkilöstösäästöjä on tehty mm. eläköitymisten yhteydessä sisäisillä järjestelyillä. Talouden tehostamiseen liittyviä toimia on tehty myös kuntakonsernin osalta. Kunnan seitsemän asunto-osakeyhtiötä on nyt fuusioitu Kiinteistö Oy Tohmajärven Tikankonttiin.

Yhteistoimintaneuvottelut 2024 kevät

Kunnanhallitus päätti käynnistää Tohmajärven kunnassa yhteistoimintaneuvottelut 5.2.2024/Pykälä 42. Neuvotteluissa työnantaja asetti neuvotteluille 500.000 euromääräisen tavoitteen, josta neljännes tulisi toteutua vuoden 2024 aikana. Neuvottelujen tuloksena toimialojen esitysten pohjalta löydettiin n. 545.000 euron henkilöstösäästöt vuoteen 2026 mennessä ja niistä 25% toteutuu vuoden 2024 aikana. Euromääräinen säästötavoite henkilöstökustannusten osalta siis toteutui. Löydetyt keinot eivät kuitenkaan muutu säästöiksi ilman niiden viemistä päätöksentekoon ja ilman niistä erikseen päättämistä.

Tilannekuva yhteistoimintaneuvottelujen johdosta

Vuosien 2025-2027 talousarviot näyttävät laaditun ennusteen mukaan edelleen 2.000 – 50.000 euroa alijäämäiseltä. Ennuste on laadittu olettamalla jossa, yhteistoimintaneuvotteluissa löytyneet säästöt

toteutuvat. Ennusteessa huomioidaan tulevien vuosien muutokset kunnan taloudessa kuten tuleva jäteveden puhdistamon investointi leasing-rahoitteisesti ja tulevat valtakunnan tasolla sovitut palkankorotukset. Korkomenot on laskettu nykyisten kustannusten mukaisesti. Tulojen osalta ennuste perustuu nykyisiin palvelumaksujen tuottoon ja tuoreimpiin valtionosuus- ja verotuloennusteisiin.

Valtuuston iltakoulussa 27.5. käytiin läpi yhteistoimintaneuvotteluissa löydettyjen 545.000 euron säästöjen lisäksi lisäkeinoja ja niiden vaikutuksia kunnan talouden sopeuttamiseksi. Keinot pyritään löytämään siten, että Tohmajärven kuntalaisten palvelut eivät heikenny oleellisesti varsinkaan muihin maakunnan vastaavan kokoisiin kuntiin nähden.

Säästöpaketti 2025 – 2027

Säästöpaketti vuosille 2025 - 2027 pitää sisällään talouden sopeutusta noin 163.000 euron verran vuoden 2024 talousarvioon nähden. Keinot, joita esitetään valtuustolle vuosille 2025 – 2027 ovat seuraavanlaiset:

1. Valtuuston koko
   Valtuuston kokoa pienennetään seuraavalla valtuustokaudelle 27 valtuutetusta 23 valtuutettuun. Tätä kautta pysyvää säästöä löytyy noin 7400 euroa/vuodessa. Ensimmäinen kokonainen vuosi 23 valtuutetulla on 2026.

2. Yhdistysavustukset
   Yhdistysavustuksia (lukuunottamatta nuoriso- ja liikunta-avustuksia) pienennetään nykyisestä 18.000 euron tasosta 10.000 euroon. Säästöä syntyy nykytilanteeseen nähden 8000 euroa. Huomionarvoista on, että 2022 alusta on otettu käyttöön Veli Simosen rahasto, josta on jaettu vuosittain enintään 15.000 euroa lasten harrastamisen ja kulttuurin tukemiseksi. Tämän lisäksi yhdistykset voivat hyödyntää hyvinvointialueen avustuksia ja Leader-avustuksia.

3. Valtuutettujen kehittämisraha
   Valtuutettujen kehittämisrahan (valtuutettujen kymppitonnit) käyttö lopetetaan. Kehittämisrahaa on ollut käytössä valtuustokaudella 270.000 euroa ja sen vaikutus kunnan tuloslaskelmaan on ollut 27.000 euroa vuosittain. Jos tilalle tulee 50.000 euron/valtuustokausi osallistavan budjetin muoto, niin säästö nykytilaan nähden olisi 22.000 euroa/vuosi.

4. Henkilöstöjaosto lakkautetaan seuraavan valtuustokauden alusta. Euromääräinen säästö on noin 2650 euroa vuosi. Tämä tarkoittaa, että henkilöstöjaoston toimivalta henkilöstöasioissa jakaantuu kunnanhallituksen ja operatiivisen johdon kesken. Tämän päätöksen myötä viranhaltijoiden työaikaa vapautuisi muihin tärkeisiin tehtäviin.

5. Jäte- ja vesimaksut
   Jäte- ja vesimaksuja korotetaan 5% vuonna 2025, 2,5% vuonna 2026 ja 1,25% vuonna 2027. Jos kulutus olisi tulevat vuodet nykyisellä tasolla niin tuleviin investointeihin saataisiin vuosina 2025 – 2027 maksujen korotuksilla yhteensä noin 48.000 euroa. On huomioitava, että jäte- ja vesimaksujen tuottamiseen liittyvät kustannukset myös nousevat tasaisesti, mm. vuonna 2023 vesilaitoksen investoinnit rahoitettiin osittain muulla kun jäte- ja vesimaksuilla. Kunta on investoimassa uuteen jäteveden puhdistamoon ja vesilaitoksen taseyksikkö saataisiin korotusten myötä paremmin vastaamaan vesilaitoksen kustannuksia.

6. Kyytitakuukyytien uudelleen organisointi.

Kunnan taajaman ulkopuolelta on mahdollista matkustaa kyytitakuukyydeillä 7 eri reitillä. Asiakas maksaa kyydistä samansuuruisen hinnan mitä maksu olisi julkisella joukkoliikenteellä matkustettaessa. Kyytitakuukyytien kustannus talousarviossa vuodelle 2024 on 135.000 euroa. Nykyinen sopimuskausi päättyy 31.7.2025. Tämän jälkeiselle ajalle kilpailutus pyritään laatimaan niin, että vuosittainen kustannus olisi enintään 90.000 euroa. Säästöä syntyisi 2026 vuoden osalta nykytilaan nähden 45.000 euroa.

7. Yksityistieavustukset
   Yksityistieavustuksia on varattu myönnettäväksi yksityisteille 125.000 euroa vuodelle 2024. Rahat myönnetään ympäristölautakunnan 30.01.2024/Pykälä 8 esityksen mukaisesti. Vuodin 2025 alusta yksityistieavustukset ovat 100.000 euroa, jolloin säästöä nykytilanteeseen nähden syntyy 25.000 euroa. Tämän säästön vaikutus yksittäisen yksityistien käyttäjän maksuihin olisi erittäin maltillinen.

   Seitsemällä eri toimenpiteellä syntyisi säästöä vuoden 2024 talousarvioon nähden seuraavasti:

   Vuosi 2025 säästöä 100.317 euroa
   Vuosi 2026 säästöä 156.000 euroa
   Vuosi 2027 säästöä 163.450 euroa

   Näiden keinojen lisäksi selvitetään seuraavia asioita, joilla voisi olla saatavilla säästöä nykytilaan nähden, ilman palvelutason merkittävää laskua:

   1. Selvitetään Tohmajärven kansalaisopiston yhdistymistä Keski-Karjalan kansalaisopistoon lukuvuodesta 2025 alkaen.
   2. Tikkalan koulun muuttamista Maiju Lassilan koulun alaiseksi yksiköksi vuodesta 2026 alkaen. Samalla Tohmajärven kunnanvaltuusto linjaa kyläkoulun strategisena vetovoimatekijänä kunnan markkinoinnin ja elinvoiman kannalta, josta tullaan pitämään kiinni tulevaisuudessa.
   3. Lautakuntarakenteen muuttamista nykyisestä kevyemmäksi.

   Tulevien vuosien osalta vuoden 2025 TE-palveluiden siirtyminen kuntien järjestämisvastuulle ja kunnan rahoitusvastuun kasvaminen työmarkkinamaksujen myötä on asia, jota on vaikea arvioida tässä vaiheessa. Myös yleistä kustannustason nousua tapahtuu vuosittain. Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että toimialat sitoutuvat kattamaan kustannusten nousun oman toimialan sisäisillä muutoksilla, pyrkimällä pitämään muutokset kuntalaisten palveluihin kohdistuen maltillisina. On toki myös mietittävä palvelutason osalta, onko tietyt palvelut jo menettäneet merkitystään ja onko uusia palvelutarpeita syntynyt nykyisten tilalle. Lainsäädännön tuomat kustannukset ovat asia erikseen, kuten myös kertaluontoiset kehittämistoimenpiteet tai mahdollinen rakennusten purkaminen, johon on varattava vuosittain tarvittavat määrärahat.

   Kunnan talouden osalta on myös olemassa mahdollisia positiivisia olettamia, kuten kunnan valtionosuuksien korjaus, josta on tehty oikaisupyyntö valtionvarainministeriölle. Myös kunnan lainojen ja leasing-maksujen korkotason alaspäin tulo nykytilanteeseen nähden vaikuttaisi kunnan taloudelliseen tilanteeseen positiivisesti. Kunnan pito- ja vetovoiman edistämiseen on pystyttävä varaamaan tarvittavat määrärahat, että Tohmajärvi asuinpaikkana ja paikkana yrittää olisi houkutteleva valinta.

Asian valmistelija

kunnanjohtaja Mikko Löppönen, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001

Esittelijä

kunnanjohtaja Mikko Löppönen, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että:
1. valtuusto hyväksyy esittelytekstin 7 kohtaa talouden tasapainottamiseksi vuosille 2025 - 2027,
2. valtuusto sitoutuu omalta osaltaan päätöksenteossaan yhteistoimintaneuvotteluiden euromääräiseen tulokseen,
3. valtuusto sitoutuu säästöpaketin päätösehdotuksen kohtiin 1 - 2 vaikka taloudellinen tilanne kohentuisi nykytilanteeseen nähden,
4. valtuusto evästää toimialoja sitoutumaan kattamaan mahdollisen kustannusten nousun vuosina 2025 - 2027 oman toimialan sisäisillä muutoksilla, pyrkimällä pitämään mahdolliset muutokset kuntalaisten palveluihin maltillisina.

Merkitään, että talouspäällikkö Tuula Pieviläinen oli asiantuntijana kuultavana läsnä kokouksessa klo 14:05 – 15:14.

Merkitään, että kunnanhallitus kävi laajan keskustelun säästöpaketista.

Merkitään, että 3.6.2024 mennessä kuntalaiskyselyyn saatiin 218 vastausta. Tiivistelmä vastauksista **on pöytäkirjan liitteenä**. Kysely pidetään avoinna valtuuston kokoukseen saakka.

Kunnanjohtaja muutti päätösesitystään esittelytekstin kohdan 3 osalta niin, että: Valtuutettujen kehittämisrahan (valtuutettujen kymppitonnit) käyttö lopetetaan. Kehittämisrahaa on ollut käytössä valtuustokaudella 270.000 euroa ja sen vaikutus kunnan tuloslaskelmaan on ollut 27.000 euroa vuosittain.

Päätös

Kunnanhallitus päätti esittää valtuustolle, että:
1. valtuusto hyväksyy esittelytekstin 7 kohtaa talouden tasapainottamiseksi vuosille 2025- 2027, joista kohta 3 muutetun päätösesityksen mukaisesti.
2. valtuusto sitoutuu omalta osaltaan päätöksenteossaan yhteistoimintaneuvotteluiden euromääräiseen tulokseen,
3. valtuusto sitoutuu säästöpaketin päätösehdotuksen kohtiin 1 - 2 vaikka taloudellinen tilanne kohentuisi nykytilanteeseen nähden,
4. valtuusto evästää toimialoja sitoutumaan kattamaan mahdollisen kustannusten nousun vuosina 2025 - 2027 oman toimialan sisäisillä muutoksilla, pyrkimällä pitämään mahdolliset muutokset kuntalaisten palveluihin kohdistuen maltillisina.

_____

Kunnanvaltuusto 17.06.2024 § 30

Esityslistan asia n:o 8.

Puheenjohtaja totesi, että mahdolliset muutosesitykset tulee tehdä kirjallisesti.

Valtuutettu Matti Ikonen piti Seitsikko valtuustoryhmän puheenvuoron ja totesi, että tulevaisuuden näkymät ovat huonot, jos ei tehdä mitään. Lisäksi tulee varautua myös kustannusten nousuun sekä investointeihin. Soteuudistus leikkasi kunnan tulot mutta velat ja vastuut jäivät. Ulkoisen toimintaympäristön haasteet esimerkiksi Niiralan rajan ylityspaikalla on huomioitava. Kulujen kasvua on hillittävä, koska veroja ryhmämme ei halua korottaa. **Ryhmä Seitsikko kannattaa** talouden säästöpakettia kokonaisuutena.

Kunnanhallituksen puheenjohtaja Helena Pakarinen toi esille että tulossa on valtionosuusuudistus ja TE-uudistus, joista ei ole vielä taloudellisesti tarkkoja tietoja. Pakarinen kertasi esitetyt talouden säästökeinot.

Merkitään, että valtuutettu Antti Varonen poistui kokouksesta tämän asian keskustelun aikana klo 16:55. Tämän jälkeen kokouksessa on paikalla 25 valtuutettua, joista viisi varavaltuutettua. Puheenjohtaja totesi, että kokous on laillinen ja päätösvaltainen.

Valtuutettu Matti Kuittinen esitti pidettäväksi 10 minuutin neuvottelutaukoa.

Puheenjohtaja totesi, että pidetään neuvottelutauko jo pyydettyjen puheenvuorojen jälkeen.

Kunnanjohtaja Mikko Löppönen totesi, että on tarve sopeuttaa taloutta mutta pyritään tekemään se niin, ettei se näkyisi kuntalaisten arjessa.

Ritva Simonen kannatti Matti Kuittisen tekemää esitystä neuvottelutauosta.

Tekninen johtaja toi esille, että esityksessä on kyse käyttömaksuista. Nykyisellään maksut ovat maakunnan keskitasoa. Kunhan loppusumma täyttyy, suhdeluvuilla ei ole merkitystä.

Kokouksessa pidettiin TAUKO klo 17:10 – 17:20.

Puheenjohtaja totesi, että kokouksessa pidetyn tauon jälkeen paikalla on 25 valtuutettua, joista viisi on varavaltuutettua sekä totesi, että kokous on laillinen ja päätösvaltainen.

Martti Haaranen **kannatti** kunnanhallituksen esityksessä olevia jätevesi- ja vesimaksujen prosenttikorotusesityksiä.

Valtuutettu Hannu Hämäläinen teki Keskusta **valtuustoryhmän muutosesityksen** päätösehdotuksen 1 kohdan 5 kohtaan: Vuosina 2025 – 2027 maksujen korotuksilla saadaan yhteensä noin 48.000 euroa. On huomioitava, että jäte- ja vesimaksujen tuottamiseen liittyvät kustannukset myös nousevat tasaisesti, mm. vuonna 2023 vesilaitoksen investoinnit rahoitettiin osittain muulla kun jäte- ja vesimaksuilla. Kunta on investoimassa uuteen jäteveden puhdistamoon ja vesilaitoksen taseyksikkö saataisiin korotusten myötä paremmin vastaamaan vesilaitoksen kustannuksia.

Tommi Pesonen **kannatti** kunnanhallituksen pohjaesitystä.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa Hannu Hämäläinen on tehnyt Keskusta valtuustoryhmän muutosesityksen, joten on suoritettava äänestys.

Äänestys oli seuraava:

Ne, jotka kannattavat kunnanhallituksen päätösehdotusta, äänestävät ”jaa” ja ne, jotka kannattavat Keskusta valtuustoryhmän muutosesitystä, että päätösehdotuksen 1 kohdan 5 kohtaan muutetaan: Vuosina 2025 – 2027 maksujen korotuksilla saadaan yhteensä noin 48.000 euroa. On huomioitava, että jäte- ja vesimaksujen tuottamiseen liittyvät kustannukset myös nousevat tasaisesti, mm. vuonna 2023 vesilaitoksen investoinnit rahoitettiin osittain muulla kun jäte- ja vesimaksuilla. Kunta on investoimassa uuteen jäteveden puhdistamoon ja vesilaitoksen taseyksikkö saataisiin korotusten myötä paremmin vastaamaan vesilaitoksen kustannuksia, äänestävä ”ei”.

Äänestys suoritetaan nimenhuudolla.

Kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti äänestysesityksen.

Äänestyksen tulos:

Äänestyksessä annettiin 13 ”jaa” -ääntä ja 12 ”ei” -ääntä

Äänestysluettelo on **pöytäkirjan liitteenä**.

Päätös

Hyväksyttiin kunnanhallituksen päätösehdotus.

_____

Sivistyslautakunta 16.06.2026 § 62

Seitsemän eri säästötoimenpiteen lisäksi selvitettiin Tikkalan koulun muuttamista Maiju Lassilan koulun alaiseksi yksiköksi vuodesta 2026 alkaen. Tohmajärven kunnanvaltuusto linjasi vuonna 2025 kyläkoulun yhdeksi strategiseksi vetovoimatekijäksi kunnan markkinoinnin ja elinvoiman kannalta, josta tullaan pitämään kiinni tulevaisuudessa.

Sivistystoimessa on tehty vuosien 2021-2026 aikana erilaisia johtamisen kokeiluja, joiden tarkoitus on ollut löytää paras johtamismalli kahden perusopetusyksikön ja yhden lukion johtamiseen. Nämä mallit on kuvattu Koulujen johtamisjärjestelyiden selvityksessä, joka on esityslistan liitteenä. Lautakunnan jäsenille lähetetään oheismateriaalina johtamisrakenteiden kuluvertailu-taulukko.

Johtamisjärjestelyiden selvitys on osa yt-neuvotteluissa koottua talouden säästöpakettia, jonka valtuusto hyväksyi 17.6.2024 § 124. Selvitys sisältää nykytilan arviointia ja vaikutusten arviointia, jossa huomioitiin taloudelliset ja toiminnalliset sekä strategiset vaikutukset ja vaikutukset henkilöstöön, oppilaisiin ja huoltajiin. Lisäksi Maiju Lassilan koulussa on tehty vuosina 2021-2023 henkilöstökysely, jossa osa kysymyksistä on liittynyt johtamisjärjestelyihin. Niistä on saatu kehittämiskohteita selvityksessä esiteltyjen johtamisjärjestelyiden muokkaamiseen ja eri mallien luomiseen/kokeilemiseen.

Selvityksen perusteella on perusteltua, että Tikkalan koulua ei siirretä tässä vaiheessa Maiju Lassilan koulun alaiseksi hallinnolliseksi yksiköksi.

Asian valmistelija

sivistys- ja hyvinvointijohtaja Seija Rosti p. 040 1054154 seija.rosti@tohmajarvi.fi

Esittelijä

sivistys- ja hyvinvointijohtaja Rosti Seija

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta esittää, että: 1)Tikkalan koulu säilyy omana hallinnollisena yksikkönään 31.7.2029 saakka. 2)Koulujen johtamisjärjestelyt arvioidaan uudelleen vuoden 2029 aikana. 3)Tikkalan koulu nähdään vahvana strategisena vetovoimatekijänä lähikuntien kouluverkkopäätösten sulkiessa pieniä kouluja

Päätös

Hyväksyttiin.

_____

Kunnanhallitus 23.11.2026
104/02.02.00/2024

Tohmajärven kunnassa on käyty yt-neuvottelut 23.9. – 9.11.2026 välisenä aikana. Tohmajärven kunnanhallitus käsitteli yhteistoimintaneuvottelujen päättämistä aiemmin tässä kokouksessa.

Yhteistoimintaneuvottelujen osana on sovittu, että selvitetään vastuuopettajamallin käyttöönoton mahdollisuuksia Tikkalan koulussa ja Keski-Karjalan musiikkiopistossa. Selvitys syksyn 2028 – kevään 2029 aikana käyttöön aikaisintaan 1.8.2029 alkaen. Tätä ei ollut tiedossa sivistyslautakunnan valmistellessa johtamisjärjestelyjä.

Esityslistan **liitteenä** on koulujen johtamisjärjestelyiden selvitys.
Esityslistan **oheismateriaalin**a on johtamisrakenteiden kuluvertailu-taulukko.

Asian valmistelija

kunnanjohtaja Löppönen Mikko, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001

Esittelijä

kunnanjohtaja Löppönen Mikko, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että: 1) Tikkalan koulu säilyy omana hallinnollisena yksikkönään 31.7.2029 saakka. 2) Koulujen johtamisjärjestelyt, mukaan lukien Keski-Karjalan musiikkiopisto, arvioidaan uudelleen syksyn 2029 - kevään 2029 aikana. 3) Tikkalan koulu nähdään vahvana strategisena vetovoimatekijänä lähikuntien kouluverkkopäätösten sulkiessa pieniä kouluja.

Päätös

_____